

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimentation) โดยการวัดประสิทธิผลของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเทมเป้แก่ประชาชนที่มารับประทานอาหารในร้านชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย สวนจตุจักรจำนวน 200 คน ในเชิงการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้และทัศนคติภายหลังจากที่ได้เผยแพร่ความรู้เรื่องเทมเป้ โดยการจัดนิทรรศการ ใช้สื่อบุคคลบรรยาย แจกเอกสารประกอบ และศึกษาในรูปการวิจัยแบบ One-group Pretest Posttest Design ดังนี้

	t ₁	t ₂	t ₃
P ₁	M ₁	Xf	M ₂

P₁ หมายถึง กลุ่มประชากรเดียวกันในการวิจัยครั้งนี้

M₁ หมายถึง การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ "เทมเป้" ก่อนการให้ความรู้

Xf หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เรื่อง "เทมเป้" โดยรูปแบบการใช้สื่อบุคคลบรรยาย การจัดนิทรรศการและการแจกเอกสารประกอบ

M₂ หมายถึง การวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ "เทมเป้" ภายหลังจากการใช้สื่อบุคคลบรรยาย สื่อเฉพาะกิจโดยการจัดนิทรรศการและแจกเอกสารประกอบ

t₁, t₂, t₃ ลำดับเวลา ก่อนหลัง โดยใช้ t₁ กับ t₂ ห่างกัน 1 เดือน และ t₂ กับ t₃ ห่างกัน 1 เดือน

ประชากรที่ทำการศึกษา

ประชาชนที่เข้ามารับประทานอาหาร ในร้านของชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทยที่สวนจตุจักร กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

คือประชาชนที่มารับประทานอาหารที่ร้านชมรมมังสวิรัต แห่งประเทศไทยอายุระหว่าง 20-60 ปี ซึ่งผู้วิจัยสุ่มจากผู้เข้ามารับประทานอาหารที่ร้านชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย สอน จตุจักร โดยไม่เลือกเพศ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจจำนวน 200 คน มีการจัด นิทรรศการ พร้อมบรรยาย ในช่วงเวลา 9.00-12.00 น. เป็นเวลา 3 วัน (ระหว่างวันที่ 4-6 มกราคม 2532) วันละประมาณ 70 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะของการรับประทานอาหารมังสวิรัต ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับ "เทม เป้"

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการทำ Pretest และ Posttest โดยใช้คำถามในการวัดความรู้และทัศนคติชุดเดียวกัน ดังนี้

แบบสอบถาม Pretest แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
2. เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับข่าวสารเรื่องอาหารมังสวิรัตและเทม เป้
3. เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ "เทม เป้" คือ
  - 3.1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับการมีความรู้เรื่อง "เทม เป้" ซึ่งได้แก่ความหมาย แหล่งที่มา วิธีทำ ประโยชน์ และคุณค่าทางโภชนาการของ "เทม เป้"
  - 3.2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อ "เทม เป้" ได้แก่การนำ "เทม เป้" ไปใช้ความ สำคัญและประโยชน์ของ "เทม เป้"

แบบสอบถาม Posttest แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีความรู้เรื่อง "เทม เป้"

2. เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อ " เหม เป้ "
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้เรื่อง " เหม เป้ "

ซึ่งในแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ประกอบด้วยคำถามทั้งที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended questions) ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นนั้นจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended questions)

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

เนื่องจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นคำถามในการวัดความรู้ของกลุ่มผู้เข้ารับการศึกษา " เหม เป้ " ซึ่งได้รับการแนะนำและผ่านการพิจารณาโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาโภชนาการ จึงถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา

และเพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดก่อนที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับกลุ่มประชาชนชนในร้านอาหารชมรมมังสวิรัต เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่อง และหาค่าความเชื่อมั่นของคำถามโดยใช้สูตร KR_{21} ซึ่งอาศัยค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทั้งฉบับในการคำนวณ โดยมีสูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2526: 140)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{1 - \bar{X}(n - \bar{X})}{ns^2} \right]$$

r_{tt} ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

n จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\bar{X}$ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับ

S^2 ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความรู้ = .78

สำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับ " เหม เป้ " ใช้วิธีการหาความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์ (Alpha) หรือผลสมแบบของ ครอนบาค (สุภาพ วาดเขียน, 2525: 45) โดยมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_1^2}{S_t^2} \right]$$

$\sum S_1^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ

k = จำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

ค่าความ เชื่อถือได้ของแบบทดสอบ เกี่ยวกับทัศนคติ = .73

การให้ความรู้เรื่อง " เหม เป้"

ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิทยาลัยครูจันทร เกษมซึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่อง " เหม เป้" มาบรรยาย ให้แก่ผู้ที่มาเข้ารับการอบรมตลอดระยะเวลา 3 วัน คือ ระหว่างวันที่ 4-6 มกราคม พ.ศ. 2532 ที่ร้านอาหารชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย สวนจตุจักร โดยมีผู้เข้าอบรมวันละประมาณ 70 คน ใช้เวลาในการบรรยายประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อบอกแหล่งที่มา วิถีทำ รวมทั้งคุณค่าทางโภชนาการและประโยชน์ของ " เหม เป้" ต่อจากนั้นจึงทำการฉายวิดีโอแสดงวิถีทำ " เหม เป้" ประมาณ 20 นาที หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ซักถาม อีก 15 นาที จึงแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม ออกเป็นกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ๆ ละ 14 คน เพื่อชมการสาธิตวิถีทำ " เหม เป้" โดยมีวิทยากรประจำกลุ่ม ๆ ละ 1 คน ซึ่งเป็นอาจารย์จากวิทยาลัยครูธนบุรี แสดงวิถีทำ " เหม เป้" จากถั่วเหลือง และปรุงอาหารด้วย " เหม เป้" หลังจากนั้นก็ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ชิมอาหารที่ทำการสาธิตด้วย จากนั้นจึงให้ชมนิทรรศการที่จัดไว้ในบอร์ดยุโรป ๆ บริเวณร้านอาหารของชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย ใช้เวลาในการเผยแพร่ทั้งสิ้นประมาณ 3 ชั่วโมง ตั้งแต่ 9.00 - 12.00 น. โดยใช้วิทยากร วิดีโอแสดงวิธีการทำ " เหม เป้" การสาธิตวิถีทำ " เหม เป้" ชุดเดียวกันและมีเนื้อหาเหมือนกันตลอดการอบรมทั้ง 3 วัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อวัดการ เปลี่ยนแปลงในระดับความรู้ และทัศนคติ

โดยทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละกลุ่มก่อน เริ่มการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ " เหม เป้" เป็นการ ทำ Pretest แล้วทำการ เผยแพร่ความรู้ หลังจากนั้น 1 เดือน จึงส่งแบบสอบถามตามไป เป็นการ ทำ Posttest

ทั้งนี้โดยใช้แบบสอบถามที่ได้ เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า

กรรมวิธีทางข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้ว ได้ผ่านการทำบรรณาธิกรณ (Manual editing) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package Program for the Social Sciences) ในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่ผู้เข้ารับการอบรมหรือกลุ่มเป้าหมาย ได้รับความรู้เรื่อง " เหม เป้" ก่อนเข้ารับการอบรม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. การศึกษาประสิทธิผลของการเผยแพร่ความรู้เรื่อง " เหม เป้" และการอบรมความรู้ โดยใช้การหาคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้และทัศนคติ หลังการเผยแพร่
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเผยแพร่ ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ย (t-test)
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้และทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่มีพฤติกรรมรับประทานอาหารมังสวิรัตแตกต่างกัน ใช้สถิติการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ย (t-test)
5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทาง เศรษฐกิจและสังคมกับการมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับ " เหม เป้" นั้น ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson-Product Moment Correlation Coefficient

เกณฑ์การให้คะแนน

ความรู้เรื่อง เหม เป้

- ตอบถูก = 1

- ตอบผิด = 0

ทัศนคติเกี่ยวกับ เหม เป้

ถ้าคำถาม เป็น เชิงบวกหรือนิยาม จะให้คะแนนดังนี้

- เห็นด้วย = 2

- ไม่แน่ใจ = 1

- ไม่เห็นด้วย = 0

ถ้าคำถาม เป็นเชิงลบหรือปฏิเสธ จะให้คะแนนดังนี้

- ไม่เห็นด้วย = 2

- ไม่แน่ใจ = 1

- เห็นด้วย = 0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย